

1

Dinleme Çalışması, Sesleri Ayırt Etmek İçin Beş Alıştırma

Hedef

Aşağıdaki alıştırmalar, öğrencileri, ana dilinin tüm seslerini önem taşıyan doğru sesletme (telaffuz) becerisinde destekler. Bu özellikle ana dilde lehçeden bilinmeyen standart dilin sesleriyle ilgilidir (bkz. 2a giriş bölümü). Alıştırma aynı zamanda sözcük dağarcığını genişletmeye de yardımcı olur.

Kreş-3. Sınıflar

5-15 dk.



Materyal:
Sözcük listeleri; küçük ayna;
uygun resimli kâğıtlar

Önsöz

Bu alıştırmaların birincil bağlamı, ana dilde okuma yazmayı öğrenme çerçevesinde belirli bir sesin tanıtılmasıdır (1. sınıfın sonu veya 2. sınıfın başı). Yazıya paralel olarak doğru sesletim de öğretilmelidir. Bazı sesletim çalışmalarının telaffuzda, hala hata varsa kreşte yapılması ya da üst sınıflarda tekrarlanması tabii düşünülebilir.

a) Tekrarlama alıştırmaları

- Söz konusu sesin içinde bulunduğu kelime listesi öğretmenin önünde (ya da zihninde) olur. Bir veya birkaç öğrenciyle oturur ve kelimeler anlaşılır şekilde söyler. Öğrenciler kelimeleri anlaşılır şekilde tekrarlar (koro halinde değil, tek tek ardıl şekilde).
- Diğer seçenek: Öğretmenin rolü, telaffuzu kusursuz olan yaşlı büyük bir öğrenci tarafından üstlenilebilir.

b) El aynalı alıştırmalar

- Bazı seslerin nasıl oluştuğu konusunda bilinçlendirmek için bir el aynası yardımcı olabilir. Öğretmen ağız durumunun örneğin /m/ ve /n/ de nasıl olması gerektiğini gösterdikten sonra öğrenciler telaffuzu dener ve ellerindeki aynada kendilerini kontrol ederler. Bu alıştırma yaşça büyük bir çocukla ikili çalışma için de uygundur.
- Bu alıştırma bazı seslerde işe yaramaz (örneğin /d/ - /t/). Onun yerine el burada farklı ses verişleri hissetmeye yardımcı olur (/p/ de /b/ den farklı vs.)

c) Dinlemede sesleri tanıma ve sesleri ayırt etme alıştırmaları

- Sesleri tanıma alıştırmaları: Öğretmen (ya da dile vakıf yaşça büyük bir çocuk) önünde ilgili sesin içinde bulunduğu ya da bulunmadığı kelime listeleri olur. Kelimeleri okur. Öğrenciler aranan sesi içeren kelimelerde parmak kaldırır, diğerlerinde kaldırmazlar.
- Sesleri ayırt etme alıştırmaları (örneğin b - p; d - t; ç - ç): Kelimelerin bir bölümü ayırt edilmesi istenen iki sestem birini (örneğin /b/); bir bölümüyse diğer sesi (örn. /p/) içerir. Öğrenciler yerinde sinyal verir (örneğin sol veya sağ elini veya b'li ya da p'li harf kartını kaldırarak.)

d) Resimli alıştırmalar

(c alıştırmalarına benzer)

- Sesleri tanıma alıştırmaları: Öğrencilere ilgili sesi içeren veya içermeyen objeli birçok küçük resimli bir kâğıt verilir. Aranan sesi içeren objeleri daire içine almaları gerekiyor. Sonunda kelimeler açık ve net telaffuz etmeleri istenir.
- Sesleri ayırt etme alıştırmaları (örneğin b - p; d - t; ç - ç): Objelerin bir bölümü ayırt edilmesi istenen iki sestem birini (örneğin /b/); bir bölümüyse diğer sesi (örneğin /p/) içerir. Öğrenciler küçük resimleri kırmızı, diğerlerini mavi daire içine alır. Sonunda kelimeleri açık ve net telaffuz eder.

- Diğer bir seçenek: Öğrenciler yerde daire içinde otururlar. Yerde ortada iki kağıt vardır; bir kağıdın üzerinde örneğin "D, d", diğesinde "T, t" yazılıdır. Her çocuğa resimli 5–7 küçük kart verilir. Öğrenciler sırayla küçük kartını gösterir. Bu kart aranan seslerden birini içeriyorsa ilgili kâğıdın, yoksa boş kâğıdın üzerine konur. (Resimli küçük kartlar ya satın alınır ya da hazırlanılır; burada yaşça büyük öğrenciler yardım edebilir.)

e) İşaretlemek önses, içses veya sonses

- Öğrencilere, örneğin üzerinde objeler olan 12 küçük resimli bir kağıt verilir. Objeli resimlerin bir bölümünde ilgili ses başta (önses), bir bölümünde ortada (içses), bir bölümünde sonda (sonses). Her bir resmin altında üç alan vardır. Aranan sesin başta, ortada veya sonda mı olduğu ilgili alana işaretlenmelidir (bkz. tablo).

r nerede?								
								